

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
เรื่อง การแจ้งและการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

กรรมการต่างประเทศได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ พณ ๐๓๐๒.๓/๔๑๒๓ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ดังนี้

๑. ระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการจัดสรรปริมาณข้าวและการออกหนังสือรับรองการส่งออกข้าวภายใต้โควตาภาษีไปสหภาพยุโรป สำหรับปี ๒๕๖๕ พ.ศ. ๒๕๖๔ กำหนดให้กรรมการต่างประเทศพิจารณาจัดสรรปริมาณข้าวขาวและแจ้งผลการจัดสรรให้แก่ผู้ส่งออกทราบ โดยข้อ ๑๐ แห่งระเบียบฯ กำหนดว่า ผู้ส่งออกรายใดที่มีได้ส่งออกข้าวไปสหภาพยุโรปตามเอกสารที่ได้แสดงต่อกรรมการต่างประเทศตามข้อ ๙ หรือใช้สิทธิในการขอหนังสือรับรองการส่งออกสำหรับข้าวขาวน้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ของปริมาณที่กรรมการต่างประเทศประกาศผลการจัดสรรตามข้อ ๗ กระทรวงพาณิชย์จะตัดสิทธิส่วนจัดสรรที่จะได้รับในปีถัดไปตามที่เห็นสมควร

๒. ภายหลังครบกำหนดการยื่นขอหนังสือรับรองการส่งออกข้าวไปสหภาพยุโรปงวดเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๕ กรรมการต่างประเทศได้ตรวจสอบผลการใช้สิทธิขอหนังสือรับรองการส่งออก ปี ๒๕๖๕ ตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบกระทรวงพาณิชย์ดังกล่าว พบว่ามีผู้ส่งออกจำนวน ๕ ราย ใช้สิทธิขอหนังสือรับรองการส่งออกสำหรับข้าวขาวน้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ของปริมาณที่กรรมการต่างประเทศประกาศผลการจัดสรร

๓. กรรมการต่างประเทศจึงเสนอเรื่องดังกล่าวไปยังปลัดกระทรวงพาณิชย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ตามลำดับ โดยเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการส่งออกป้อนและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกอบกับข้อ ๑๐ แห่งระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการจัดสรรปริมาณข้าวและการออกหนังสือรับรองการส่งออกข้าวฯ เห็นชอบให้ตัดสิทธิการได้รับส่วนจัดสรรโควตาข้าวขาวไปสหภาพยุโรป ในปี ๒๕๖๖ ของผู้ส่งออก ๕ รายดังกล่าว และมอบหมายให้กรรมการต่างประเทศมีหนังสือแจ้งให้ผู้ส่งออกทั้ง ๕ รายทราบ

๔. กรรมการต่างประเทศได้มีหนังสือแจ้งการตัดสิทธิการได้รับส่วนจัดสรรโควตาข้าวฯ ไปยังผู้ส่งออกทั้ง ๕ รายตามที่ได้รับมอบหมาย โดยได้แจ้งสิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลปกครองไปพร้อมด้วย และผู้ส่งออกทั้ง ๕ รายได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าวแล้ว

๕. คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหาของการคุ้มครองผู้บริโภค ในคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สภาผู้แทนราษฎร พิจารณาการศึกษากรณีระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการจัดสรรปริมาณข้าวและการออกหนังสือรับรองการส่งออกข้าว ภายใต้โควตาภาษีไปสหภาพยุโรป สำหรับปี ๒๕๖๕ พ.ศ. ๒๕๖๔ ขัดกับ

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว เห็นว่าหนังสือแจ้งตัดสิทธิการได้รับส่วนจัดสรรโควตาข้าวขาวไปสหภาพยุโรป สำหรับปี ๒๕๖๖ ที่ระบุว่า หากผู้รับคำสั่งทางปกครองไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าวให้ผู้รับคำสั่งไปโต้แย้งสิทธิต่อศาลปกครอง ขัดกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เนื่องจากกรณีดังกล่าวจะต้องแจ้งให้ผู้รับคำสั่งมีโอกาสอุทธรณ์คำสั่งต่อหน่วยงานผู้ทำคำสั่งทางปกครองก่อนที่จะฟ้องคดีต่อศาลปกครอง การแจ้งให้ไปโต้แย้งคำสั่งต่อศาลจึงไม่ถูกต้อง รวมถึงหนังสือแจ้งตัดสิทธิการได้รับส่วนจัดสรรโควตา ซึ่งอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศเป็นผู้ลงนามก็ขัดกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ เช่นกัน ขอให้กรมการค้าต่างประเทศดำเนินการให้ถูกต้อง

๖. กรมการค้าต่างประเทศได้พิจารณาทบทวนความเห็นของคณะอนุกรรมการฯ แล้ว เห็นว่า การดำเนินการออกคำสั่งทางปกครองของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และการแจ้งคำสั่งทางปกครองของรัฐมนตรีฯ โดยกรมการค้าต่างประเทศตามที่ได้รับมอบหมายได้ดำเนินการไปตามขั้นตอนและชอบด้วยกฎหมายแล้ว เนื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการบังคับใช้กฎหมายที่ตนรักษาการ และกฎหมายเฉพาะไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์คำสั่งนั้นไว้ ดังนั้น คำสั่งทางปกครองของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์จึงไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับการอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ กรณีดังกล่าวจึงไม่ต้องแจ้งสิทธิอุทธรณ์ให้ผู้รับคำสั่งทราบ หากแต่ได้มีการแจ้งสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๙ ประกอบกับมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ไว้ด้วยแล้ว

ส่วนหนังสือแจ้งการตัดสิทธิการได้รับส่วนจัดสรรโควตา โดยอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศเป็นผู้ลงนาม เป็นกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ผู้ทำคำสั่งทางปกครองมอบหมายเป็นหนังสือให้กรมการค้าต่างประเทศซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ในการแจ้งคำสั่งทางปกครองดังกล่าว ซึ่งเป็นการมอบหมายตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยหนังสือแจ้งการตัดสิทธิดังกล่าวได้จัดให้มีข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ด้วยแล้ว และคำสั่งทางปกครองมีผลใช้ยันต่อบุคคลตั้งแต่ขณะที่ผู้นั้นได้รับแจ้งเป็นต้นไป ทั้งนี้ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ไม่ได้กำหนดให้ผู้ทำคำสั่งทางปกครองต้องเป็นผู้แจ้งคำสั่งทางปกครองนั้นไว้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด

๗. กรมการค้าต่างประเทศจึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมายในประเด็น ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีคำสั่งทางปกครองของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ที่พิจารณาตัดสิทธิการได้รับจัดสรรโควตาข้าวขาวไปสหภาพยุโรป สำหรับปี ๒๕๖๖ ของผู้ส่งออกที่มีได้ปฏิบัติตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการจัดสรรปริมาณข้าวและการออกหนังสือรับรองการส่งออกข้าวฯ ไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับการอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงไม่ต้องแจ้งสิทธิอุทธรณ์ให้ผู้รับคำสั่งทราบ และการแจ้งสิทธิให้ผู้รับคำสั่งไปโต้แย้งคำสั่งต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ชอบด้วยกฎหมายแล้ว หรือไม่

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ผู้ทำคำสั่งทางปกครองสามารถมอบหมายเป็นหนังสือให้กรมการค้าต่างประเทศซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ในการแจ้งคำสั่งทางปกครองดังกล่าว ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินได้หรือไม่

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาข้อหารื้อดังกล่าว โดยมีผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ในการพิจารณาตัดสินสิทธิการได้รับส่วนจัดสรรโควตาข้าวของผู้ส่งออกในกรณีนี้ กรมการค้าต่างประเทศได้มีหนังสือบันทึกข้อความด่วนมาก ที่ พณ ๐๓๐๕/๒๖๓๗ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๕ รายงานผลการตรวจสอบการใช้สิทธิขอหนังสือรับรองการส่งออกข้าว ปี ๒๕๖๕ เสนอต่อปลัดกระทรวงพาณิชย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ตามลำดับ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้พิจารณาลงนามในหนังสือดังกล่าวเห็นชอบการตัดสินสิทธิการได้รับส่วนจัดสรรโควตาข้าวชาวไปสหภาพยุโรป สำหรับปี ๒๕๖๖ ของผู้ส่งออกจำนวน ๕ ราย และเห็นชอบให้กรมการค้าต่างประเทศมีหนังสือแจ้งให้ผู้ส่งออกนั้นทราบต่อไป คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจึงเห็นสมควรกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาเป็นสองประเด็น และมีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การตัดสินสิทธิการได้รับส่วนจัดสรรโควตาข้าวตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการจัดสรรปริมาณข้าวและการออกหนังสือรับรองการส่งออกข้าว ภายใต้โควตาภาษีไปสหภาพยุโรปสำหรับ ปี ๒๕๖๕ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยรัฐมนตรี ซึ่งไม่อยู่ภายใต้บังคับการอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และไม่ต้องดำเนินการแจ้งสิทธิอุทธรณ์ให้ผู้รับคำสั่งทราบ หรือไม่ และการแจ้งสิทธิให้ผู้รับคำสั่งดังกล่าวโต้แย้งคำสั่งต่อศาลปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ชอบด้วยกฎหมายแล้วหรือไม่ เห็นว่าการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้อำนาจตามความในข้อ ๑๐^๑ แห่งระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการจัดสรรปริมาณข้าวและการออกหนังสือรับรองการส่งออกข้าวฯ เห็นชอบการตัดสินสิทธิการได้รับส่วนจัดสรรโควตาข้าวชาวไปสหภาพยุโรป สำหรับปี ๒๕๖๖ ของผู้ส่งออก จำนวน ๕ ราย มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิของเอกชน จึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามบทนิยาม “คำสั่งทางปกครอง” ในมาตรา ๕^๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และเมื่อไม่ปรากฏว่าพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องนำหลักเกณฑ์การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ มาใช้บังคับ

^๑ข้อ ๑๐ ผู้ส่งออกรายใดที่ได้ส่งออกไปสหภาพยุโรปตามเอกสารที่ได้แสดงต่อกรมการค้าต่างประเทศตามข้อ ๙ หรือใช้สิทธิในการขอหนังสือรับรองการส่งออกสำหรับข้าวขายน้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ของปริมาณที่กรมการค้าต่างประเทศประกาศผลการจัดสรรตามข้อ ๗ กระทรวงพาณิชย์จะตัดสินสิทธิส่วนจัดสรรที่จะได้รับในปีถัดไปตามที่เห็นสมควร

^๒มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

(๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

(๒) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

อันเป็นไปตามหลักการทั่วไปตามที่กำหนดในมาตรา ๓^๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว อย่างไรก็ตาม โดยที่มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง^๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ บัญญัติว่า ในกรณี ที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายใน ฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่ง ทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่ง ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวกำหนดขึ้นเพื่อให้ มีการตรวจสอบการใช้อำนาจในการทำคำสั่งทางปกครองของเจ้าหน้าที่โดยผู้บังคับบัญชาของ เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งนั้น จึงไม่อาจใช้บังคับแก่กรณีคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยรัฐมนตรีซึ่งเป็น ผู้มีอำนาจสูงสุดในการบังคับใช้กฎหมายที่ตนรักษาการได้ ดังนั้น คำสั่งทางปกครองของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในกรณีดังกล่าวจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับให้ต้องมีการอุทธรณ์ ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ

เมื่อคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยรัฐมนตรีไม่อาจอุทธรณ์ต่อไปได้ กรณีจึงไม่ต้องแจ้ง สิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองให้ผู้รับคำสั่งทราบตามมาตรา ๔๐^๕ แห่งพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ อย่างไรก็ตาม ผู้รับคำสั่งทางปกครองดังกล่าวมีสิทธิที่จะโต้แย้ง คำสั่งนั้นต่อศาลปกครอง กรณีจึงต้องดำเนินการตามมาตรา ๔๙^๖ และมาตรา ๕๐^๗ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้การฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ต้องยื่นฟ้องคดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี และผู้ออกคำสั่ง ทางปกครองจะต้องแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลปกครองให้ผู้ที่อยู่ในบังคับของคำสั่งนั้นทราบด้วย

^๓มาตรา ๓ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนด ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ และมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนด ในพระราชบัญญัตินี้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งที่กำหนด ในกฎหมาย

^๔มาตรา ๔๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๘ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้น โดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕มาตรา ๔๐ คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ระบุนกรณีที่อาจอุทธรณ์ หรือโต้แย้ง การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

^๖มาตรา ๔๙ การฟ้องคดีปกครองต้องยื่นฟ้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุ แห่งการฟ้องคดี หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงาน ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจาก หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผล แล้วแต่กรณี เว้นแต่จะมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

^๗มาตรา ๕๐ คำสั่งใดที่อาจฟ้องต่อศาลปกครองได้ ให้ผู้ออกคำสั่งระบุวิธีการยื่นคำฟ้อง และระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าวด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

ทั้งนี้ ตามแนวความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในเรื่องเสร็จที่ ๖๘๔/๒๕๔๕^๘ และเรื่องเสร็จที่ ๑๔๗๖/๒๕๕๘^๙ และตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ร. ๕๔๗/๒๕๔๗^{๑๐} ดังนั้น การที่ กรมการค้าต่างประเทศมีหนังสือแจ้งคำสั่งทางปกครองของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ดังกล่าว โดยได้แจ้งสิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลปกครองไว้ด้วย จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ประเด็นที่สอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์สามารถมอบหมายให้กรมการค้า ต่างประเทศปฏิบัติหน้าที่ในการแจ้งคำสั่งทางปกครองในกรณีดังกล่าวได้หรือไม่ เห็นว่า การที่กรมการค้าต่างประเทศมีหนังสือรายงานผลการตรวจสอบการใช้สิทธิขอหนังสือรับรอง การส่งออกข้าว ปี ๒๕๖๕ ต่อปลัดกระทรวงพาณิชย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ตามลำดับ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้พิจารณาลงนามในหนังสือดังกล่าว รวมทั้งเห็นชอบการมอบหมาย ให้กรมการค้าต่างประเทศมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกตัดสิทธิการได้รับส่วนจัดสรรโควตาข้าวทราบ นั้น เป็นการ ดำเนินการตามข้อ ๑๐^{๑๑} แห่งระเบียบกระทรวงพาณิชย์ ว่าด้วยการจัดสรรปริมาณข้าวและการออก หนังสือรับรองการส่งออกข้าวฯ ซึ่งเป็นกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕^{๑๒} วรรคหนึ่ง (๔) และ (๕) แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกอบกับข้อ ๗^{๑๓} แห่งประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การส่งออกข้าวภายใต้โควตาภาษีไปสหภาพ ยุโรปและสหราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในฐานะผู้รักษาการ ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นผู้มียอำนาจสูงสุดในการบังคับใช้กฎหมายและมีอำนาจหน้าที่ในการ

^๘บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการแจ้งสิทธิฟ้อง คดีปกครอง ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๖/๘๖๗ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ถึงอธิบดีกรมการค้าภายใน

^๙บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองที่ออกโดย ประธานรัฐสภา ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๑๓/๒๑๑ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๘ ถึงเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

^{๑๐}คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ร. ๕๔๗/๒๕๔๗ วินิจฉัยโดยสรุปไว้ว่า ผลคำวินิจฉัยของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นอันถึงที่สุดไม่สามารถอุทธรณ์ต่อไปได้ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากผู้ได้รับผลกระทบไม่พอใจคำวินิจฉัยก็ต้องฟ้องผู้ออกคำสั่งนั้น ต่อศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีเช่นนั้น

^{๑๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^{๑๒}มาตรา ๕ ในกรณีที่จำเป็นหรือสมควรเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สาธารณประโยชน์ การสาธารณสุข ความมั่นคงของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์อื่นใดของรัฐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาในเรื่องหนึ่งเรื่องใด ดังต่อไปนี้

๑. ฯลฯ

๒. ฯลฯ

(๔) กำหนดประเภทและชนิดของสินค้าที่จะต้องเสียค่าธรรมเนียมพิเศษในการส่งออก หรือในการนำเข้า

(๕) กำหนดให้สินค้าใดที่ส่งออกหรือนำเข้าเป็นสินค้าที่ต้องมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า หนังสือรับรองคุณภาพสินค้า หรือหนังสือรับรองอื่นใดตามความตกลงหรือระเบียบทางการค้าระหว่างประเทศ

^{๑๓}ข้อ ๗ การขอและการออกหนังสือรับรอง (Export Certificate) ตามข้อ ๕ และการจัดสรร ปริมาณข้าวเพื่อการออกหนังสือรับรองการส่งออกไปสหภาพยุโรปและสหราชอาณาจักร ให้เป็นไปตามระเบียบ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์กำหนด

ควบคุม กำกับ ให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ประกอบกับมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในกระทรวง เมื่อไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดรวมทั้งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ที่กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ต้องดำเนินการแจ้งคำสั่งตัดสิทธิการได้รับส่วนจัดสรรโควตาข้าวในกรณีดังกล่าวด้วยตนเอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์จึงสามารถมอบหมายให้กรมการค้าต่างประเทศปฏิบัติหน้าที่ในการแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทราบได้โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติและระเบียบข้างต้นประกอบกับข้อ ๒ (๘)^{๑๕} แห่งกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุดของส่วนราชการจึงใช้อำนาจสั่งราชการหรือมอบหมายให้กรมการค้าต่างประเทศในฐานะส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาดำเนินการได้ และการที่อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศลงนามในหนังสือแจ้งคำสั่งทางปกครองของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ตามที่ได้รับมอบหมายตามข้อ ๒ (๘) แห่งกฎกระทรวงดังกล่าว จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มีนาคม ๒๕๖๖

^{๑๔}มาตรา ๒๐ ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา ๑๑ ในกระทรวงหนึ่ง ให้มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานในกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ โดยจะให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๕}ข้อ ๒ ให้กรมการค้าต่างประเทศมีภารกิจเกี่ยวกับการบริหารการค้าระหว่างประเทศโดยการกำกับดูแล ส่งเสริม และพัฒนาการค้าระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริม ปกป้อง รักษาผลประโยชน์ทางการค้าและการส่งออกและนำเข้าให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยให้อำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย